C/2025/3997

20.8.2025

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της 8ης Ιουλίου 2025

σχετικά με την οικονομική, κοινωνική, διαρθρωτική και δημοσιονομική πολιτική και την πολιτική απασχόλησης της Ρουμανίας

(C/2025/3997)

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ιδίως το άρθρο 121 παράγραφος 2 και το άρθρο 148 παράγραφος 4,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) 2024/1263 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2024, σχετικά με τον αποτελεσματικό συντονισμό των οικονομικών πολιτικών και την πολυμερή δημοσιονομική εποπτεία και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου [1], και ιδίως το άρθρο 3 παράγραφος 3,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Νοεμβρίου 2011, σχετικά με την πρόληψη και τη διόρθωση των υπερβολικών μακροοικονομικών ανισορροπιών [2] και ιδίως το άρθρο 6 παράγραφος 1,

Έχοντας υπόψη τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τα ψηφίσματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου,

Έχοντας υπόψη τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Απασχόλησης,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Οικονομικής και Δημοσιονομικής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

Γενικές παρατηρήσεις

(1) Ο κανονισμός (ΕΕ) 2024/1263, που άρχισε να ισχύει στις 30 Απριλίου 2024, προσδιορίζει τους στόχους του πλαισίου οικονομικής διακυβέρνησης, το οποίο έχει ως στόχο να προωθούνται τα υγιή και βιώσιμα δημόσια οικονομικά, η βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη και η ανθεκτικότητα μέσω μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων, καθώς και να προλαμβάνονται τα υπερβολικά δημοσιονομικά ελλείμματα. Ο κανονισμός ορίζει ότι το Συμβούλιο και η Επιτροπή ασκούν πολυμερή εποπτεία στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου σύμφωνα με τους στόχους και τις απαιτήσεις που ορίζονται στη ΣΛΕΕ. Το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο περιλαμβάνει, συγκεκριμένα, τη διατύπωση και την εποπτεία της εφαρμογής των ειδικών ανά χώρα συστάσεων. Ο κανονισμός προωθεί επίσης την ανάληψη ιδίας ευθύνης σε εθνικό επίπεδο για τη δημοσιονομική πολιτική και τονίζει τη μεσοπρόθεσμη εστίασή της, σε συνδυασμό με πιο αποτελεσματική και πιο συνεκτική επιβολή. Κάθε κράτος μέλος πρέπει να υποβάλει στο Συμβούλιο και την Επιτροπή εθνικό μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό-διαρθρωτικό σχέδιο που περιέχει τις δημοσιονομικές, μεταρρυθμιστικές και επενδυτικές δεσμεύσεις του, για χρονικό διάστημα τεσσάρων ή πέντε ετών, ανάλογα με τη διάρκεια της εθνικής νομοθετικής περιόδου. Η πορεία των καθαρών δαπανών [3] στα εν λόγω σχέδια οφείλει να πληροί τις απαιτήσεις του κανονισμού, συμπεριλαμβανομένων των απαιτήσεων για θέση ή διατήρηση του χρέους της γενικής κυβέρνησης σε αξιόπιστα καθοδική πορεία έως το πέρας της περιόδου προσαρμογής ή για διατήρησή του σε συνετά επίπεδα κάτω από το 60 % του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (ΑΕΠ), καθώς και για μείωση και/ή διατήρηση του ελλείμματος της γενικής κυβέρνησης κάτω από την τιμή αναφοράς του 3 % του ΑΕΠ που ορίζει η Συνθήκη, σε μεσοπρόθεσμο ορίζοντα. Όταν κράτος μέλος δεσμεύεται να υλοποιήσει ένα κατάλληλο σύνολο μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων σύμφωνα με τα κριτήρια που περιγράφονται στον κανονισμό, η περίοδος προσαρμογής μπορεί να παραταθεί κατά έως και τρία έτη.

[1] ΕΕ L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.
[2] ΕΕ L 306 της 23.11.2011, σ. 25, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj.
[3] Οι καθαρές δαπάνες όπως ορίζονται στο άρθρο 2 σημείο 2) του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263: «καθαρές δαπάνες»: οι κρατικές δαπάνες μετά την αφαίρεση i) των δαπανών για τόκους· ii) των μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων· iii) των δαπανών για προγράμματα της Ένωσης που καλύπτονται στο σύνολό τους από ενωσιακά κονδύλια· iv) των εθνικών δαπανών για τη συγχρηματοδότηση προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται από την Ένωση· v) των κυκλικών στοιχείων των δαπανών για επιδόματα ανεργίας· και vi) των έκτακτων και άλλων προσωρινών μέτρων.

(2) Ο κανονισμός (ΕΕ) 2021/241 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ([4]), με τον οποίο θεσπίστηκε ο μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (στο εξής: ΜΑΑ), άρχισε να ισχύει στις 19 Φεβρουαρίου 2021. Ο ΜΑΑ παρέχει χρηματοδοτική στήριξη στα κράτη μέλη, με την οποία επιτυγχάνεται δημοσιονομική ώθηση χρηματοδοτούμενη από την Ένωση, για την υλοποίηση μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων. Σύμφωνα με τις προτεραιότητες του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου για τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών, ο ΜΑΑ ενισχύει την οικονομική και κοινωνική ανάκαμψη, αποτελώντας παράλληλα την κινητήρια δύναμη για βιώσιμες μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις, προωθώντας ιδίως την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση και καθιστώντας τις οικονομίες των κρατών μελών πιο ανθεκτικές. Συμβάλλει επίσης στην ενίσχυση των δημόσιων οικονομικών και στην τόνωση της ανάπτυξης και της δημιουργίας θέσεων εργασίας μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα, στη βελτίωση της εδαφικής συνοχής εντός της Ένωσης και στη στήριξη της συνεχιζόμενης εφαρμογής του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων.

(3) Ο κανονισμός (ΕΕ) 2023/435 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ([5]) (στο εξής: κανονισμός REPowerEU), ο οποίος εκδόθηκε στις 27 Φεβρουαρίου 2023, αποσκοπεί στη σταδιακή κατάργηση της εξάρτησης της Ένωσης από τις εισαγωγές ρωσικών ορυκτών καυσίμων. Με τον τρόπο αυτόν βοηθά να επιτευχθεί ενεργειακή ασφάλεια και να διαφοροποιηθεί ο ενεργειακός εφοδιασμός της Ένωσης, αυξάνοντας παράλληλα την αξιοποίηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, τις ικανότητες αποθήκευσης ενέργειας και την ενεργειακή απόδοση. Η Ρουμανία πρόσθεσε ένα νέο κεφάλαιο για το REPowerEU στο οικείο εθνικό σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, με στόχο τη χρηματοδότηση καίριων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που θα συμβάλουν στην επίτευξη των στόχων του REPowerEU.

(4) Στις 31 Μαΐου 2021 η Ρουμανία υπέβαλε στην Επιτροπή το οικείο εθνικό σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, σύμφωνα με το άρθρο 18 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241. Δυνάμει του άρθρου 19 του εν λόγω κανονισμού, η Επιτροπή αξιολόγησε τη συνάφεια, την αποτελεσματικότητα, την αποδοτικότητα και τη συνοχή του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές αξιολόγησης που παρατίθενται στο παράρτημα V. Στις 29 Οκτωβρίου 2021 το Συμβούλιο εξέδωσε την εκτελεστική απόφασή του για την έγκριση της αξιολόγησης του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας της Ρουμανίας ([6]), η οποία τροποποιήθηκε δυνάμει του άρθρου 18 παράγραφος 2 στις 8 Δεκεμβρίου 2023 με σκοπό την επικαιροποίηση της μέγιστης χρηματοδοτικής συνεισφοράς για μη επιστρεπτέα χρηματοδοτική στήριξη, καθώς και τη συμπερίληψη του κεφαλαίου για το REPowerEU ([7]). Η αποδέσμευση των δόσεων εξαρτάται από την έκδοση απόφασης της Επιτροπής, σύμφωνα με το άρθρο 24 παράγραφος 5, που να δηλώνει ότι η Ρουμανία έχει επιτύχει ικανοποιητικά τα σχετικά ορόσημα και τους στόχους που έχουν καθοριστεί στην εκτελεστική απόφαση του Συμβουλίου. Η ικανοποιητική επίτευξη προϋποθέτει ότι δεν έχει αναιρεθεί η επίτευξη των προηγούμενων οροσήμων και στόχων για την ίδια μεταρρύθμιση ή επένδυση.

(5) Στις 21 Ιανουαρίου 2025 το Συμβούλιο, βάσει σύστασης της Επιτροπής, εξέδωσε σύσταση για την έγκριση του εθνικού μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού-διαρθρωτικού σχεδίου της Ρουμανίας ([8]). Το σχέδιο υποβλήθηκε σύμφωνα με το άρθρο 11 και το άρθρο 36 παράγραφος 1 στοιχείο α) του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263, καλύπτει την περίοδο από το 2025 έως το 2028 και παρουσιάζει δημοσιονομική προσαρμογή σε διάστημα επτά ετών.

(6) Στις 26 Νοεμβρίου 2024, βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011, η Επιτροπή ενέκρινε επίσης την έκθεση του μηχανισμού επαγρύπνησης 2025, στην οποία η Ρουμανία συγκαταλέγεται μεταξύ των κρατών μελών για τα οποία απαιτείται εμπεριστατωμένη επισκόπηση. Η Επιτροπή ενέκρινε επίσης σύσταση για σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ και πρόταση σχετικά με την κοινή έκθεση για την απασχόληση 2025, όπου αναλύεται η εφαρμογή των κατευθυντήριων γραμμών για την απασχόληση και των αρχών του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων. Το Συμβούλιο εξέδωσε τη σύσταση σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ ([9]) στις 13 Μαΐου 2025 και την κοινή έκθεση για την απασχόληση στις 10 Μαρτίου 2025.

(7) Στις 29 Ιανουαρίου 2025 η Επιτροπή δημοσίευσε την Πυξίδα Ανταγωνιστικότητας, ένα στρατηγικό πλαίσιο που αποσκοπεί στην ενίσχυση της παγκόσμιας ανταγωνιστικότητας της ΕΕ κατά την επόμενη πενταετία. Σε αυτήν προσδιορίζονται οι τρεις επιταγές μετασχηματισμού της βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης: i) καινοτομία· ii) απανθρακοποίηση και ανταγωνιστικότητα· και iii) ασφάλεια. Για να γεφυρωθεί το χάσμα καινοτομίας η ΕΕ έχει ως στόχο να ενισχύσει τη βιομηχανική καινοτομία,

([4]) Κανονισμός (ΕΕ) 2021/241 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Φεβρουαρίου 2021, για τη θέσπιση του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (ΕΕ L 57 της 18.2.2021, σ. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

([5]) Κανονισμός (ΕΕ) 2023/435 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Φεβρουαρίου 2023, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241 όσον αφορά τα κεφάλαια για το REPowerEU στα σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1303/2013, (ΕΕ) 2021/1060 και (ΕΕ) 2021/1755 και της οδηγίας 2003/87/ΕΚ (ΕΕ L 63 της 28.2.2023, σ. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

([6]) Εκτελεστική απόφαση του Συμβουλίου, της 29ης Οκτωβρίου 2021, για την έγκριση της αξιολόγησης του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας της Ρουμανίας (ST 12319/21 + ADD1).

([7]) Εκτελεστική απόφαση του Συμβουλίου, της 8ης Δεκεμβρίου 2023, για την τροποποίηση της εκτελεστικής απόφασης της 29ης Οκτωβρίου 2021 για την έγκριση της αξιολόγησης του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας της Ρουμανίας (ST 15833/23 + ADD1).

([8]) Σύσταση του Συμβουλίου της 21ης Ιανουαρίου 2025 για την έγκριση του εθνικού μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού-διαρθρωτικού σχεδίου της Ρουμανίας (ΕΕ C, C/2025/647, 10.2.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/647/oj).

([9]) Συσταση του Συμβουλιου της 13ης Μαΐου 2025 σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ (ΕΕ C, C/2025/2782, 22.5.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/2782/oj).

να στηρίξει την ανάπτυξη νεοφυών επιχειρήσεων μέσω πρωτοβουλιών όπως η στρατηγική της ΕΕ για τις νεοφυείς επιχειρήσεις και την επέκτασή τους, και να προωθήσει την υιοθέτηση προηγμένων τεχνολογιών όπως η τεχνητή νοημοσύνη και η κβαντική υπολογιστική. Στο πλαίσιο της επιδίωξης μιας πιο πράσινης οικονομίας, η Επιτροπή παρουσίασε ένα ολοκληρωμένο σχέδιο δράσης για την οικονομικά προσιτή ενέργεια και μια συμφωνία για καθαρή βιομηχανία, διασφαλίζοντας ότι η μετάβαση στην καθαρή ενέργεια θα παραμείνει οικονομικά αποδοτική και φιλική προς την ανταγωνιστικότητα, ιδίως για τους ενεργοβόρους τομείς, και θα αποτελεί μοχλό ανάπτυξης. Για να μειωθούν οι υπερβολικές εξαρτήσεις και να αυξηθεί η ασφάλεια η Ένωση δεσμεύτηκε να ενισχύσει τις παγκόσμιες εμπορικές εταιρικές σχέσεις, να διαφοροποιήσει τις αλυσίδες εφοδιασμού και να διασφαλίσει την πρόσβαση σε κρίσιμες πρώτες ύλες και καθαρές πηγές ενέργειας. Οι προτεραιότητες αυτές υποστηρίζονται από οριζόντιους παράγοντες διευκόλυνσης, δηλαδή την κανονιστική απλούστευση, την εμβάθυνση της ενιαίας αγοράς, τη χρηματοδότηση της ανταγωνιστικότητας και μιας Ένωσης Αποταμιεύσεων και Επενδύσεων, την προώθηση δεξιοτήτων και ποιοτικών θέσεων εργασίας, και τον καλύτερο συντονισμό των πολιτικών της ΕΕ. Η Πυξίδα Ανταγωνιστικότητας ευθυγραμμίζεται με το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο, διασφαλίζοντας ότι οι οικονομικές πολιτικές των κρατών μελών συνάδουν με τους στρατηγικούς στόχους της Επιτροπής, ώστε να δημιουργείται μια ενοποιημένη προσέγγιση όσον αφορά την οικονομική διακυβέρνηση που να προωθεί τη βιώσιμη ανάπτυξη, την καινοτομία και την ανθεκτικότητα σε ολόκληρη την Ένωση.

(8) Το 2025 το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο για τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών εξακολουθεί να εξελίσσεται παράλληλα με την εφαρμογή του ΜΑΑ. Η πλήρης εφαρμογή των σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας εξακολουθεί να είναι απαραίτητη για την υλοποίηση των προτεραιοτήτων πολιτικής στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, δεδομένου ότι τα σχέδια συμβάλλουν στην αποτελεσματική αντιμετώπιση του συνόλου ή σημαντικού υποσυνόλου των προκλήσεων που προσδιορίζονται στις σχετικές ειδικές ανά χώρα συστάσεις που εκδόθηκαν τα προηγούμενα έτη. Οι εν λόγω ειδικές ανά χώρα συστάσεις παραμένουν εξίσου σημαντικές για την αξιολόγηση των τροποποιημένων σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας σύμφωνα με το άρθρο 21 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241.

(9) Οι ειδικές ανά χώρα συστάσεις 2025 καλύπτουν τις βασικές προκλήσεις οικονομικής πολιτικής οι οποίες δεν αντιμετωπίζονται επαρκώς από τα μέτρα που περιλαμβάνονται στα σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, λαμβανομένων υπόψη των σχετικών προκλήσεων που προσδιορίζονται στις ειδικές ανά χώρα συστάσεις για την περίοδο 2019-2024.

(10) Στις 4 Ιουνίου 2025 η Επιτροπή δημοσίευσε την έκθεση χώρας 2025 για τη Ρουμανία. Αξιολόγησε την πρόοδο της Ρουμανίας όσον αφορά την εφαρμογή των σχετικών ειδικών για τη χώρα συστάσεων και προέβη σε απολογισμό της υλοποίησης του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας της Ρουμανίας. Με βάση την ανάλυση αυτή, στην έκθεση χώρας προσδιορίζονται οι πλέον πιεστικές προκλήσεις που αντιμετωπίζει η Ρουμανία. Αξιολόγησε επίσης την πρόοδο της Ρουμανίας όσον αφορά την υλοποίηση του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων και την επίτευξη των πρωταρχικών στόχων της Ένωσης για το 2030 ως προς την απασχόληση, τις δεξιότητες και τη μείωση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, καθώς και την πρόοδο όσον αφορά την επίτευξη των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών.

(11) Η Επιτροπή διενήργησε εμπεριστατωμένη επισκόπηση βάσει του άρθρου 5 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 για τη Ρουμανία. Τα κύρια πορίσματα της αξιολόγησης των μακροοικονομικών ευπαθειών της Ρουμανίας από την Επιτροπή για τους σκοπούς του εν λόγω κανονισμού δημοσιεύτηκαν στις 13 Μαΐου 2025 ([10]). Στις 4 Ιουνίου 2025 η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η Ρουμανία αντιμετωπίζει υπερβολικές μακροοικονομικές ανισορροπίες. Συγκεκριμένα, οι ευπάθειες αυξήθηκαν λόγω της διεύρυνσης των διδύμων ελλειμμάτων (του δημοσιονομικού ελλείμματος και του ελλείμματος του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών) της Ρουμανίας, ενώ η ανταγωνιστικότητα κόστους επιδεινώθηκε το 2024. Το υψηλό δημόσιο έλλειμμα αυξήθηκε το 2024. Η συνεχιζόμενη αύξηση του δημόσιου ελλείμματος, ιδίως οι αυξήσεις των μισθών και των συντάξεων του δημόσιου τομέα, οδήγησε σε αύξηση της ιδιωτικής κατανάλωσης και του ήδη μεγάλου ελλείμματος του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών. Το κόστος εργασίας ανά μονάδα προϊόντος αυξήθηκε ακόμα περισσότερο το 2024 μετά τους πολύ υψηλούς ρυθμούς αύξησης των προηγούμενων ετών, γεγονός που υπονόμευσε την ανταγωνιστικότητα κόστους. Η ευρωστία του μείγματος εξωτερικής χρηματοδότησης, που βασίζεται σε σημαντικές καθαρές ΑΞΕ και κονδύλια της ΕΕ και είχε συγκρατήσει την αύξηση του εξωτερικού χρέους, εξασθένησε το 2024. Το 2025 και το 2026 αναμένονται μόνο οριακές μειώσεις του δημόσιου ελλείμματος και του ελλείμματος του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών. Η αύξηση του κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος και ο πληθωρισμός αναμένεται να επιβραδυνθούν, αλλά να παραμείνουν σε υψηλά επίπεδα. Η πρόοδος σε επίπεδο πολιτικής ήταν ελάχιστη το 2024 και οι κίνδυνοι για τη μακροοικονομική σταθερότητα διευρύνθηκαν. Η πολιτική αβεβαιότητα αυξήθηκε προς το τέλος του προηγούμενου έτους, αφήνοντας τη χώρα ευάλωτη σε μεταβολές του επενδυτικού κλίματος και στο υψηλότερο κόστος δανεισμού. Το δίπολο τραπεζών-κρατών είναι το μεγαλύτερο στην ΕΕ και αυξήθηκε περαιτέρω το 2024. Η σημαντική δέσμη μέτρων δημοσιονομικής εξυγίανσης που εγκρίθηκε στο τέλος του 2024, στην οποία περιλαμβάνεται το πάγωμα των συντάξεων και των μισθών του δημόσιου τομέα, δεν έχει ακόμη συμπληρωθεί με άλλα μέτρα για τη διασφάλιση της πλήρους συμμόρφωσης με τους στόχους του μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού-διαρθρωτικού σχεδίου. Στις αρχές του 2025 εγκρίθηκε μεταρρύθμιση του μηχανισμού καθορισμού του κατώτατου μισθού. Η εφαρμογή του μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού-διαρθρωτικού σχεδίου και η μεταρρύθμιση της φορολογίας το 2025 θα μπορούσαν να μειώσουν σημαντικά τις δημοσιονομικές ευπάθειες. Επιπλέον, απαιτούνται διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις, ιδίως εκείνες που περιλαμβάνονται στο σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και των εξαγωγικών επιδόσεων, και για την προσέλκυση περισσότερης ενωσιακής χρηματοδότησης. Ωστόσο, πιθανόν να χρειάζονται και άλλα μέτρα. Σε γενικές γραμμές, αν δεν αναληφθεί αποφασιστική δράση όσον αφορά τους μοχλούς των δημοσιονομικών και διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων, το δημοσιονομικό και το εξωτερικό έλλειμμα είναι πιθανό να παραμείνουν σε υπερβολικά υψηλά επίπεδα, αφήνοντας τη Ρουμανία εκτεθειμένη σημαντικά σε μεταβολές του επενδυτικού κλίματος και σε εξωγενείς κλυδωνισμούς.

([10]) SWD(2025) 126 final.

Αξιολόγηση της ετήσιας έκθεσης προόδου

(12) Στις 21 Ιανουαρίου 2025 το Συμβούλιο συνέστησε τους ακόλουθους μέγιστους ρυθμούς αύξησης των καθαρών δαπανών για τη Ρουμανία: 5,1 % το 2025, 4,9 % το 2026, 4,7 % το 2027 και 4,3 % το 2028, που αντιστοιχούν στους ακόλουθους μέγιστους σωρευτικούς ρυθμούς ανάπτυξης που υπολογίστηκαν με το 2023 ως έτος αναφοράς: 20,2 % το 2025, 26,0 % το 2026, 31,9 % το 2027 και 37,6 % το 2028. Κατά την περίοδο 2025-2030 αυτοί οι μέγιστοι ρυθμοί αύξησης των καθαρών δαπανών συμπίπτουν με τη διορθωτική πορεία που καθορίζεται σύμφωνα με το άρθρο 3 παράγραφος 4 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1467/97, την οποία συνέστησε το Συμβούλιο στις 21 Ιανουαρίου 2025 προκειμένου να τερματιστεί η κατάσταση υπερβολικού ελλείμματος ([11]). Η Ρουμανία δεν έχει υποβάλει ακόμα ετήσια έκθεση προόδου σχετικά με τα μέτρα που έλαβε ανταποκρινόμενη στη σύσταση του Συμβουλίου, της 21ης Ιανουαρίου 2025, προκειμένου να τερματιστεί η κατάσταση υπερβολικού ελλείμματος, σχετικά με την υλοποίηση του συνόλου των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων στις οποίες στηρίζεται η παράταση της περιόδου προσαρμογής, καθώς και την υλοποίηση μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων για την αντιμετώπιση των κύριων προκλήσεων που προσδιορίζονται στις ειδικές ανά χώρα συστάσεις του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου.

(13) Ο επιθετικός πόλεμος της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας και οι επιπτώσεις του αποτελούν πρόκληση για την ίδια την ύπαρξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Επιτροπή συνέστησε στα κράτη μέλη να ενεργοποιήσουν την εθνική ρήτρα διαφυγής του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης με συντονισμένο τρόπο για να στηρίξουν τις προσπάθειες της ΕΕ να επιτύχει ταχεία και σημαντική αύξηση των αμυντικών δαπανών, και η πρόταση αυτή έγινε δεκτή με ικανοποίηση από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της 6ης Μαρτίου 2025.

(14) Με βάση στοιχεία επικυρωμένα από την Eurostat ([12]), το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης της Ρουμανίας αυξήθηκε από 6,6 % του ΑΕΠ το 2023 σε 9,3 % το 2024, ενώ το χρέος της γενικής κυβέρνησης ανήλθε από 48,9 % του ΑΕΠ στο τέλος του 2023 σε 54,8 % στο τέλος του 2024. Σύμφωνα με τους υπολογισμούς της Επιτροπής, οι εξελίξεις αυτές αντιστοιχούν σε ρυθμό αύξησης των καθαρών δαπανών ίσο με 19,9 % το 2024. Με βάση τις εκτιμήσεις της Επιτροπής, ο δημοσιονομικός προσανατολισμός ([13]), ο οποίος περιλαμβάνει τις δαπάνες που χρηματοδοτούνται σε εθνικό και σε ενωσιακό επίπεδο, ήταν επεκτατικός, ίσος με 0,8 % του ΑΕΠ, το 2024.

(15) Σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις 2025 της Επιτροπής, το πραγματικό ΑΕΠ θα αυξηθεί κατά 1,4 % το 2025 και κατά 2,2 % το 2026, και ο πληθωρισμός βάσει του ΕνΔΤΚ θα διαμορφωθεί σε 5,1 % το 2025 και 3,9 % το 2026.

(16) Στις εαρινές προβλέψεις 2025 της Επιτροπής το δημοσιονομικό έλλειμμα υπολογίζεται στο 8,6 % του ΑΕΠ το 2025. Η προβλεπόμενη μείωση του ελλείμματος το 2025 αντανακλά κυρίως την εφαρμογή δέσμης μέτρων δημοσιονομικής εξυγίανσης στο τέλος του 2024. Η δέσμη αυτή περιλάμβανε ονομαστικό πάγωμα μισθών και συντάξεων και ορισμένα πρόσθετα μέτρα ενίσχυσης των εσόδων. Σύμφωνα με τους υπολογισμούς της Επιτροπής, οι εξελίξεις αυτές ισοδυναμούν με ρυθμό αύξησης των καθαρών δαπανών 5,4 % το 2025. Με βάση τις προβλέψεις της Επιτροπής, ο δημοσιονομικός προσανατολισμός, ο οποίος περιλαμβάνει τις δαπάνες σε εθνικό και σε ενωσιακό επίπεδο, προβλέπεται να είναι συσταλτικός, ίσος με 1,4 % του ΑΕΠ, το 2025. Ο λόγος του χρέους της γενικής κυβέρνησης προς το ΑΕΠ αναμένεται να αυξηθεί στο 59,4 % έως το τέλος του 2025. Η αύξηση του λόγου του χρέους προς το ΑΕΠ το 2025 αντανακλά κυρίως το ιδιαίτερα υψηλό πρωτογενές έλλειμμα και, σε μικρότερο βαθμό, την αύξηση των πληρωμών τόκων.

(17) Δαπάνες γενικής κυβέρνησης ύψους 0,9 % του ΑΕΠ αναμένεται να χρηματοδοτηθούν με μη επιστρεπτέα στήριξη («επιχορηγήσεις») από τον μηχανισμό ανάκαμψης και ανθεκτικότητας το 2025, έναντι 0,6 % του ΑΕΠ το 2024, σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις 2025 της Επιτροπής. Οι δαπάνες που χρηματοδοτούνται από επιχορηγήσεις του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας καθιστούν δυνατή την πραγματοποίηση επενδύσεων υψηλής ποιότητας και την υλοποίηση μεταρρυθμίσεων που ενισχύουν την παραγωγικότητα χωρίς άμεσο αντίκτυπο στο ισοζύγιο και στο χρέος της γενικής κυβέρνησης της Ρουμανίας.

(18) Οι αμυντικές δαπάνες της γενικής κυβέρνησης ανήλθαν στο 1,9 % του ΑΕΠ το 2021, στο 1,8 % του ΑΕΠ το 2022 και στο 1,7 % του ΑΕΠ το 2023 ([14]). Σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις 2025 της Επιτροπής, οι αμυντικές δαπάνες προβλέπεται να ανέλθουν στο 1,7 % του ΑΕΠ το 2024 και το 2025. Το ποσοστό αυτό είναι κατά 0,2 εκατοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ χαμηλότερο σε σύγκριση με το 2021.

([11]) Σύσταση του Συμβουλίου προκειμένου να τερματιστεί η κατάσταση υπερβολικού ελλείμματος στη Ρουμανία (ST 5038/25).

([12]) Eurostat – Δείκτες ευρώ, 22.4.2025.

([13]) Ο δημοσιονομικός προσανατολισμός ορίζεται ως μέτρο της ετήσιας μεταβολής της υποκείμενης δημοσιονομικής θέσης της γενικής κυβέρνησης. Αποσκοπεί στην αξιολόγηση της οικονομικής ώθησης που απορρέει από τις δημοσιονομικές πολιτικές, τόσο αυτές που χρηματοδοτούνται σε εθνικό επίπεδο όσο και αυτές που χρηματοδοτούνται από τον προϋπολογισμό της ΕΕ. Ο δημοσιονομικός προσανατολισμός μετράται ως η διαφορά μεταξύ i) της μεσοπρόθεσμης δυνητικής ανάπτυξης και ii) της μεταβολής των πρωτογενών δαπανών, εκτός των μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων και συμπεριλαμβανομένων των δαπανών που χρηματοδοτούνται με μη επιστρεπτέα στήριξη (επιχορηγήσεις) από τον μηχανισμό ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και άλλα ταμεία της Ένωσης.

([14]) Eurostat, δημόσιες δαπάνες βάσει της ταξινόμησης των κρατικών λειτουργιών (COFOG). Λόγω μεθοδολογικών διαφορών μεταξύ των ορισμών της COFOG και του ΝΑΤΟ, οι δαπάνες που βασίζονται στον ορισμό της COFOG ενδέχεται να διαφέρουν από τις δαπάνες που βασίζονται στον ορισμό του ΝΑΤΟ.

(19) Στις 21 Οκτωβρίου 2024 το Συμβούλιο συνέστησε ([15]) στη Ρουμανία να εφαρμόσει αυστηρότερη δημοσιονομική πολιτική προκειμένου να επιτευχθεί δημοσιονομική προσαρμογή για το 2024 συνολικά. Το 2024 το διαρθρωτικό έλλειμμα στη Ρουμανία αυξήθηκε κατά 2,4 εκατοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ σε 8,8 % του ΑΕΠ. Σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις 2025 της Επιτροπής, οι καθαρές δαπάνες της Ρουμανίας προβλέπεται να αυξηθούν κατά 5,4 % το 2025 και κατά 26,4 % σωρευτικά το 2024 και το 2025. Με βάση τις εαρινές προβλέψεις 2025 της Επιτροπής, η αύξηση των καθαρών δαπανών της Ρουμανίας το 2025 προβλέπεται να είναι υψηλότερη από τον συνιστώμενο μέγιστο ρυθμό αύξησης που καθορίζεται από τη διορθωτική πορεία, σε ετήσιους και σωρευτικούς όρους, και να αντιστοιχεί σε απόκλιση ([16]) 0,1 % του ΑΕΠ σε σύγκριση με τη μέγιστη συνιστώμενη ετήσια αύξηση των καθαρών δαπανών το 2025 και σε απόκλιση 1,7 % του ΑΕΠ σε σύγκριση με τη μέγιστη συνιστώμενη σωρευτική αύξηση των καθαρών δαπανών το 2024 και το 2025. Αυτή η έντονη αύξηση των καθαρών δαπανών οφείλεται στη μεγάλη αύξηση των τρεχουσών δαπανών το 2024 (+ 18,7 % σε σχέση με το 2023), ιδίως του μισθολογικού κόστους του δημόσιου τομέα (+ 21,5 % σε σχέση με το 2023) και των κοινωνικών μεταβιβάσεων, συμπεριλαμβανομένων των συντάξεων (+ 19,5 % σε σχέση με το 2023). Οι προβλεπόμενες αποκλίσεις δεν υπερβαίνουν το όριο του 0,3 % του ΑΕΠ για τις ετήσιες αποκλίσεις, αλλά υπερβαίνουν σημαντικά το όριο του 0,6 % του ΑΕΠ για τις σωρευτικές αποκλίσεις. Αυτό σημαίνει ότι υπάρχει υψηλός κίνδυνος μεγάλης απόκλισης από τη συνιστώμενη μέγιστη αύξηση των καθαρών δαπανών και ισχυρό τεκμήριο μη ανάληψης αποτελεσματικής δράσης.

(20) Με βάση τα μέτρα πολιτικής που ήταν γνωστά κατά την καταληκτική ημερομηνία των προβλέψεων, οι εαρινές προβλέψεις 2025 της Επιτροπής προβλέπουν δημοσιονομικό έλλειμμα ύψους 8,4 % του ΑΕΠ το 2026. Οι εξελίξεις αυτές αντιστοιχούν σε αύξηση των καθαρών δαπανών κατά 8,1 % το 2026. Η μείωση του ελλείμματος το 2026 αντανακλά κυρίως τη βελτίωση της αύξησης των κρατικών εσόδων λόγω της προβλεπόμενης ανάκαμψης της οικονομικής δραστηριότητας. Με βάση τις εκτιμήσεις της Επιτροπής, ο δημοσιονομικός προσανατολισμός, ο οποίος περιλαμβάνει τις δαπάνες που χρηματοδοτούνται σε εθνικό και σε ενωσιακό επίπεδο, προβλέπεται να είναι σε γενικές γραμμές ουδέτερος το 2026. Η δημοσιονομική εξυγίανση θα μπορούσε επίσης να συμβάλει στη βελτίωση της εξωτερικής θέσης. Σύμφωνα με τις προβολές της Επιτροπής, ο λόγος του χρέους της γενικής κυβέρνησης προς το ΑΕΠ θα αυξηθεί σε 63,3 % έως το τέλος του 2026. Η αύξηση του λόγου του χρέους προς το ΑΕΠ το 2026 αποτυπώνει κυρίως τη διατήρηση του πρωτογενούς ελλείμματος σε πολύ υψηλά επίπεδα.

(21) Η σύσταση για την έγκριση του μεσοπρόθεσμου σχεδίου της Ρουμανίας προσδιορίζει το σύνολο των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων στις οποίες στηρίζεται η παράταση της περιόδου προσαρμογής, καθώς και χρονοδιάγραμμα για την υλοποίησή τους. Στις εν λόγω μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις περιλαμβάνονται υφιστάμενα και ενισχυμένα μέτρα από το σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, όπως η ολοκληρωμένη επανεξέταση του φορολογικού πλαισίου που καλύπτει όλους τους τομείς της φορολογίας, ο εκσυγχρονισμός του συστήματος φορολογικής διοίκησης, οι ετήσιες επανεξετάσεις των δαπανών, η μεταρρύθμιση τόσο των γενικών όσο και των ειδικών συντάξεων, και ένας νέος μηχανισμός καθορισμού του κατώτατου μισθού, καθώς και πρόσθετες μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις, όπως μέτρα για τη βελτίωση της χρηματοδότησης των επιχειρήσεων και μεταρρύθμιση του συστήματος δαπανών των κρατικών επιχειρήσεων. Ορισμένες από τις μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις στις οποίες στηρίζεται η παράταση, οι οποίες έπρεπε να έχουν ολοκληρωθεί έως τις 30 Απριλίου 2025, δεν υλοποιήθηκαν, όπως η επανεξέταση του φορολογικού συστήματος, που συνιστά βασική μεταρρύθμιση.

Βασικές προκλήσεις πολιτικής

(22) Σύμφωνα με το άρθρο 19 παράγραφος 3 στοιχείο β) του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241 και το παράρτημα V κριτήριο 2.2 του εν λόγω κανονισμού, το σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας περιλαμβάνει εκτεταμένο σύνολο αλληλοενισχυόμενων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που πρέπει να υλοποιηθούν έως το 2026. Αυτές αναμένεται να συμβάλουν στην αποτελεσματική αντιμετώπιση του συνόλου ή σημαντικού υποσυνόλου των προκλήσεων που προσδιορίζονται στις σχετικές ειδικές ανά χώρα συστάσεις. Εντός αυτού του αυστηρού χρονικού πλαισίου, είναι αναγκαίο να ολοκληρωθεί η αποτελεσματική υλοποίηση του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, συμπεριλαμβανομένου του κεφαλαίου για το REPowerEU, προκειμένου να ενισχυθεί η μακροπρόθεσμη ανταγωνιστικότητα της Ρουμανίας μέσω της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης, με παράλληλη διασφάλιση της κοινωνικής δικαιοσύνης. Η ανακοίνωση της Επιτροπής «NextGenerationEU — Ο δρόμος προς το 2026», η οποία εκδόθηκε στις 4 Ιουνίου 2025, αποσαφηνίζει το εφαρμοστέο χρονοδιάγραμμα για τη λήξη του μηχανισμού και παρέχει καθοδήγηση στα κράτη μέλη για τη βελτιστοποίηση της εφαρμογής του έως τις 31 Αυγούστου 2026, μεταξύ άλλων σχετικά με τον τρόπο περαιτέρω εξορθολογισμού των οικείων σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (ΣΑΑ), καθορίζει τις βασικές επιλογές που πρέπει να εξεταστούν κατά την αναθεώρησή τους, και τονίζει τη σημασία του προσεκτικού κοινού σχεδιασμού ενόψει της υποβολής των τελευταίων αιτήσεων πληρωμής το 2026. Για την εκπλήρωση των δεσμεύσεων του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας έως τον Αύγουστο του 2026 είναι αναγκαίο η Ρουμανία να επιταχύνει επειγόντως την υλοποίηση των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων, αντιμετωπίζοντας τις καθυστερήσεις στις δημόσιες συμβάσεις, μεριμνώντας για την αποτελεσματική διακυβέρνηση και ενισχύοντας τη διοικητική ικανότητα. Για να διευκολύνει τη διαδικασία αυτή, η Ρουμανία πρέπει να τροποποιήσει το σχέδιο και να καταργήσει τις επενδύσεις που δεν είναι πλέον εφικτές λόγω αντικειμενικών περιστάσεων, διαφυλάσσοντας παράλληλα τη συνιστώσα των επιχορηγήσεων. Η συστηματική συμμετοχή των τοπικών και περιφερειακών αρχών, των κοινωνικών εταίρων, της κοινωνίας των πολιτών και άλλων σχετικών ενδιαφερόμενων μερών παραμένει αναγκαία προκειμένου να διασφαλιστεί η ευρεία ανάληψη ιδίας ευθύνης για την επιτυχή υλοποίηση του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας.

([15]) Σύσταση του Συμβουλίου της 21ης Οκτωβρίου 2024 σχετικά με την οικονομική και δημοσιονομική πολιτική, την πολιτική απασχόλησης και τη διαρθρωτική πολιτική της Ρουμανίας (ΕΕ C, C/2024/6830, 21.11.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/6830/oj).

([16]) Από το 2026 τα στοιχεία αυτά θα εμφανίζονται στον λογαριασμό ελέγχου που θεσπίζεται με το άρθρο 22 του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263.

(23) Η εφαρμογή των προγραμμάτων της πολιτικής συνοχής, τα οποία περιλαμβάνουν στήριξη από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης (ΤΔΜ), το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+ (ΕΚΤ+) και το Ταμείο Συνοχής (ΤΣ), έχει επιταχυνθεί στη Ρουμανία. Είναι σημαντικό να συνεχιστούν οι προσπάθειες για τη διασφάλιση της ταχείας εφαρμογής των εν λόγω προγραμμάτων, ενώ παράλληλα να μεγιστοποιηθεί ο αντίκτυπός τους επιτόπου. Η Ρουμανία λαμβάνει ήδη μέτρα στο πλαίσιο των οικείων προγραμμάτων της πολιτικής συνοχής για την τόνωση της ανταγωνιστικότητας και της ανάπτυξης, με παράλληλη ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής. Ταυτόχρονα, η Ρουμανία εξακολουθεί να αντιμετωπίζει προκλήσεις, στις οποίες συγκαταλέγονται και εκείνες που σχετίζονται με την εκπαίδευση, την απασχόληση και την κοινωνική ένταξη, καθώς και με την ενίσχυση της περιφερειακής ανταγωνιστικότητας μέσω της έρευνας και της καινοτομίας, μεταξύ άλλων με την ανάπτυξη ή την παραγωγή κρίσιμων τεχνολογιών, την αύξηση της ανθεκτικότητας των υδάτων, ιδίως στα ανατολικά και νότια της χώρας, και την οικονομική προσιτότητα της στέγασης. Σύμφωνα με το άρθρο 18 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/1060, η Ρουμανία οφείλει —στο πλαίσιο της ενδιάμεσης επανεξέτασης των ταμείων της πολιτικής συνοχής— να επανεξετάσει κάθε πρόγραμμα λαμβάνοντας υπόψη, μεταξύ άλλων, τις προκλήσεις που προσδιορίστηκαν στις ειδικές για τη χώρα συστάσεις του 2024. Οι προτάσεις της Επιτροπής που εκδόθηκαν την 1η Απριλίου 2025 ([17]) παρατείνουν την προθεσμία για την υποβολή αξιολόγησης —για κάθε πρόγραμμα— των αποτελεσμάτων της ενδιάμεσης επανεξέτασης πέραν της 31ης Μαρτίου 2025. Παρέχουν επίσης δυνατότητες ευελιξίας για την επιτάχυνση της υλοποίησης των προγραμμάτων και κίνητρα για τα κράτη μέλη ώστε να διαθέσουν πόρους της πολιτικής συνοχής σε πέντε στρατηγικούς τομείς προτεραιότητας της Ένωσης, και συγκεκριμένα την ανταγωνιστικότητα στις στρατηγικές τεχνολογίες, την άμυνα, τη στέγαση, την ανθεκτικότητα των υδάτων και την ενεργειακή μετάβαση, καθώς και σε επενδύσεις για δεξιότητες σε τομείς προτεραιότητας, διατηρώντας παράλληλα στα προγράμματα του ΕΚΤ+ την έμφαση στα άτομα που βρίσκονται σε ιδιαίτερα ευάλωτη κατάσταση.

(24) Η πλατφόρμα στρατηγικών τεχνολογιών για την Ευρώπη (STEP) παρέχει την ευκαιρία για επενδύσεις σε μια βασική στρατηγική προτεραιότητα της ΕΕ μέσω της ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητάς της. Η STEP διοχετεύεται μέσω 11 υφιστάμενων ταμείων της ΕΕ. Τα κράτη μέλη μπορούν να συμβάλουν και αυτά στο πρόγραμμα InvestEU για τη στήριξη επενδύσεων σε τομείς προτεραιότητας. Η Ρουμανία θα μπορούσε να αξιοποιήσει με βέλτιστο τρόπο τις πρωτοβουλίες αυτές για να στηρίξει την ανάπτυξη ή την παραγωγή κρίσιμων τεχνολογιών, συμπεριλαμβανομένων καθαρών και αποδοτικών ως προς τη χρήση των πόρων τεχνολογιών.

(25) Πέρα από τις οικονομικές και κοινωνικές προκλήσεις στις οποίες ανταποκρίνονται το σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και άλλα ταμεία της ΕΕ, η Ρουμανία θα πρέπει να αντιμετωπίσει επαρκώς τις εναπομένουσες προκλήσεις που σχετίζονται με την απανθρακοποίηση της οικονομίας και την παραγωγή ενέργειας, την προετοιμασία και την ιεράρχηση μεγάλων έργων, την ποιότητα και την αποτελεσματικότητα της δημόσιας διοίκησης, την κοινωνική προστασία και την πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες, τη συμμετοχή στην αγορά εργασίας και τις ελλείψεις δεξιοτήτων, τη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό.

(26) Όπως αναφέρεται στην Πυξίδα Ανταγωνιστικότητας, όλα τα ενωσιακά, εθνικά και τοπικά θεσμικά όργανα πρέπει να καταβάλουν σημαντικές προσπάθειες για τη θέσπιση απλούστερων κανόνων και την επιτάχυνση των διοικητικών διαδικασιών. Η Επιτροπή έχει θέσει φιλόδοξους στόχους για τη μείωση της διοικητικής επιβάρυνσης: κατά τουλάχιστον 25 % και κατά τουλάχιστον 35 % για τις ΜΜΕ, και έχει δημιουργήσει νέα εργαλεία για την επίτευξη αυτών των στόχων, συμπεριλαμβανομένων συστηματικών ελέγχων του αποθέματος νομοθεσίας της ΕΕ βάσει προσομοιώσεων ακραίων καταστάσεων και της ενίσχυσης του διαλόγου με τα ενδιαφερόμενα μέρη. Για να επιδείξει και η Ρουμανία αντίστοιχο επίπεδο φιλοδοξίας, πρέπει να αναλάβει δράση. Το 82 % των επιχειρήσεων θεωρεί ότι η πολυπλοκότητα των διοικητικών διαδικασιών αποτελεί πρόβλημα κατά την άσκηση δραστηριοτήτων στη Ρουμανία ([18]). Η προβλεψιμότητα της λήψης αποφάσεων εξακολουθεί να αποτελεί πρόκληση, καθώς επηρεάζει αρνητικά το επιχειρηματικό περιβάλλον. Ο αριθμός των έκτακτων διαταγμάτων ([19]) που εκδόθηκαν παρέμεινε σε υψηλά επίπεδα, δημιουργώντας αβεβαιότητα και εμποδίζοντας, ενδεχομένως, την πραγματοποίηση επενδύσεων. Παρά το καθιερωμένο θεσμικό πλαίσιο για διαβουλεύσεις, η συμμετοχή των σχετικών ενδιαφερόμενων μερών στον σχεδιασμό και την εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων είναι ανεπαρκής και σπανίως διεξάγεται πραγματικός διάλογος, αν και πρόσφατα ελήφθησαν ορισμένα μέτρα για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των διαβουλεύσεων. Οι εκτιμήσεις επιπτώσεων των κανονιστικών ρυθμίσεων εξακολουθούν να αποτελούν τυπική διαδικασία, ενώ η ποιότητά τους είναι αμφισβητήσιμη και η χρήση τους στην πράξη είναι αβέβαιη. Η ταχεία υλοποίηση των μεταρρυθμίσεων του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας που αποσκοπούν στην ενίσχυση της ικανότητας συντονισμού των πολιτικών και ανάλυσης επιπτώσεων σε όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης και στη βελτίωση της ποιότητας των δημόσιων διαβουλεύσεων θα συμβάλει στη βελτίωση των οικονομικών και κοινωνικών αποτελεσμάτων.

([17]) Πρόταση ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) 2021/1058 και (ΕΕ) 2021/1056 όσον αφορά ειδικά μέτρα για την αντιμετώπιση στρατηγικών προκλήσεων στο πλαίσιο της ενδιάμεσης επανεξέτασης [COM (2025) 123 final].

([18]) Έκτακτη έκθεση του Ευρωβαρόμετρου σχετικά με τη στάση των επιχειρήσεων απέναντι στη διαφθορά στην ΕΕ (Απρίλιος 2024).

([19]) Τα έκτακτα κυβερνητικά διατάγματα είναι νομοθετικές πράξεις που έχουν ισχύ νόμου. Σύμφωνα με το άρθρο 115 του Συντάγματος της Ρουμανίας, η κυβέρνηση μπορεί να εκδίδει έκτακτα διατάγματα μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις που καθιστούν απαραίτητη την έκδοσή τους χωρίς καθυστέρηση, ενώ παράλληλα έχει την υποχρέωση να αιτιολογεί τον επείγοντα χαρακτήρα τους. Τα έκτακτα διατάγματα αρχίζουν να ισχύουν μετά την υποβολή τους προς συζήτηση στο αρμόδιο σώμα του Κοινοβουλίου και μετά τη δημοσίευσή τους στην Επίσημη Εφημερίδα. Στη συνέχεια, πρέπει να εγκριθούν με νόμο από το Κοινοβούλιο, αλλά αρχίζουν να παράγουν έννομα αποτελέσματα από την ημερομηνία έναρξης ισχύος τους.

(27) Παρότι η Ρουμανία σημείωσε κάποια πρόοδο, με τη στήριξη του ΜΑΑ, όσον αφορά την αύξηση του μεριδίου των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στο ενεργειακό της μείγμα, το ενεργειακό σύστημα της χώρας εξακολουθεί να εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τα ορυκτά καύσιμα, τα οποία αντιπροσωπεύουν περίπου το 70 % του ενεργειακού της μείγματος. Η σταδιακή κατάργηση του άνθρακα και ο περιορισμός της χρήσης φυσικού αερίου με την αντικατάστασή τους με καθαρότερες εναλλακτικές λύσεις, ιδίως ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, θα οδηγήσουν στη βελτίωση της ποιότητας του αέρα στη Ρουμανία, στη μείωση των εκπομπών CO2 και στην προστασία της οικονομίας της από κλυδωνισμούς των τιμών των ορυκτών καυσίμων, ενώ παράλληλα θα περιορίσουν τις εξαρτήσεις της και θα ενισχύσουν την ενεργειακή ασφάλεια. Δεδομένου του σημαντικού αλλά υποχρησιμοποιούμενου δυναμικού ανανεώσιμης ενέργειας της Ρουμανίας (αιολικής και ηλιακής), η επιτάχυνση της ανάπτυξής της θα μπορούσε να συμβάλει στην εκπλήρωση της δέσμευσης της χώρας να αυξήσει το μερίδιο ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές στη συνολική κατανάλωση ενέργειας στο 38 % έως το 2030, κάτι που δεν μπορεί να επιτευχθεί με τις τρέχουσες πολιτικές. Η Ρουμανία εξακολουθεί να αντιμετωπίζει πολλαπλά εμπόδια στην ανάπτυξη των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας —από την αβεβαιότητα των τιμών έως τις επαχθείς διαδικασίες αδειοδότησης και τους ασαφείς κανόνες χρήσης της γης. Ειδικότερα, αν εφαρμοστεί ο νόμος του 2024 για την υπεράκτια αιολική ενέργεια θα μπορούσαν να προστεθούν 3-7 γιγαβάτ ηλεκτρικής ενέργειας έως το 2030, ενώ αν υλοποιηθούν πρόσθετες κανονιστικές μεταρρυθμίσεις, μεταξύ άλλων αυτές που περιλαμβάνονται στο σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, για την απλούστευση και την επιτάχυνση των διαδικασιών αδειοδότησης, θα μπορούσαν να αρθούν οι φραγμοί για την ανάπτυξη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Με τις προσπάθειες αυτές η Ρουμανία θα μπορούσε να επιτύχει τις δεσμεύσεις της για το κλίμα έως το 2030, δημιουργώντας θέσεις εργασίας και παρέχοντας στα νοικοκυριά και τη βιομηχανία πιο προσιτή ενέργεια.

(28) Για να αυξηθεί το μερίδιο των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας χρειάζονται σημαντικές βελτιώσεις στα δίκτυα ηλεκτρικής ενέργειας της Ρουμανίας, τα οποία επί του παρόντος δεν μπορούν να διαχειριστούν μεγάλη επέκταση της παραγωγής αιολικής και ηλιακής ενέργειας ([20]). Η ανεπαρκής δυναμικότητα μεταφοράς και οι παρωχημένες υποδομές οδηγούν σε συμφόρηση και περικοπές της παραγωγής ανανεώσιμης ενέργειας κατά τις ώρες κορύφωσης της παραγωγής, και προκαλούν δυσκολίες στη σύνδεση νέων έργων. Η ενεργειακή στρατηγική της Ρουμανίας αποσκοπεί στην αντιμετώπιση αυτών των προβλημάτων μέσω του εκσυγχρονισμού και της ψηφιοποίησης του δικτύου ηλεκτρικής ενέργειας (μεταφοράς και διανομής) με τη χρήση έξυπνων τεχνολογιών και αποθήκευσης ενέργειας. Έτσι θα βελτιωθεί και η ενεργειακή ασφάλεια, καθώς ένα ισχυρό δίκτυο μπορεί να διαχειριστεί καλύτερα απότομες αυξήσεις της ζήτησης ή κλυδωνισμούς του εφοδιασμού. Η ενίσχυση του εθνικού δικτύου θα μπορούσε να συμπληρωθεί με ισχυρότερους δεσμούς με γειτονικές χώρες (όπως η Ουγγαρία, η Βουλγαρία, η Μολδαβία και η Ουκρανία). Έργα όπως η νέα γραμμή διασύνδεσης HVDC στον Εύξεινο Πόντο (που συνδέει τις ακτές της Ρουμανίας στον Εύξεινο Πόντο με την κεντρική Ευρώπη) θα μπορούσαν να αυξήσουν τις διασυνοριακές ροές και να καταστήσουν δυνατές τις εξαγωγές υπεράκτιας αιολικής ενέργειας στο μέλλον. Βελτιώνοντας τις διασυνοριακές διασυνδέσεις ηλεκτρικής ενέργειας, η Ρουμανία θα μπορούσε να ενταχθεί καλύτερα στην ευρωπαϊκή αγορά ενέργειας και να αυξήσει τη σταθερότητα του ενεργειακού της συστήματος, ενισχύοντας παράλληλα την ενεργειακή ασφάλεια.

(29) Κατά τη διάρκεια της πρόσφατης ενεργειακής κρίσης, η Ρουμανία θέσπισε μέτρα έκτακτης ανάγκης, όπως ανώτατα όρια τιμών και εκτεταμένες επιδοτήσεις της ηλεκτρικής ενέργειας και του φυσικού αερίου για να προστατεύσει τα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις από την εκτόξευση των τιμών της ενέργειας. Παρότι οι παρεμβάσεις αυτές ανακούφισαν βραχυπρόθεσμα και προστάτευσαν τους ευάλωτους καταναλωτές, είχαν υψηλό δημοσιονομικό κόστος και δημιούργησαν στρεβλώσεις της αγοράς. Τα ανώτατα όρια τιμών που εφαρμόζονται αδιακρίτως στέλνουν λανθασμένα μηνύματα στην αγορά, αποθαρρύνοντας την εξοικονόμηση ενέργειας και τις επενδύσεις σε ενεργειακή απόδοση ή νέα δυναμικότητα. Καθώς οι τιμές της ενέργειας έχουν σταθεροποιηθεί, είναι ζωτικής σημασίας να καταργηθούν σταδιακά αυτά τα καθεστώτα στήριξης έκτακτης ανάγκης. Η Ρουμανία χορηγεί σημαντικές επιδοτήσεις ορυκτών καυσίμων χωρίς να προβλέπεται η σταδιακή κατάργησή τους πριν από το 2030. Ειδικότερα, οι επιδοτήσεις ορυκτών καυσίμων οι οποίες ούτε αντιμετωπίζουν την ενεργειακή φτώχεια με στοχευμένο τρόπο ούτε ανταποκρίνονται σε πραγματικές ανησυχίες για την ενεργειακή ασφάλεια, και οι οποίες εμποδίζουν τον εξηλεκτρισμό και δεν είναι ζωτικής σημασίας για τη βιομηχανική ανταγωνιστικότητα, θα μπορούσαν να θεωρηθούν προτεραιότητα για σταδιακή κατάργηση. Στη Ρουμανία, οι επιδοτήσεις ορυκτών καυσίμων, όπως η στήριξη για θέρμανση που παρέχεται στα νοικοκυριά και για την κάλυψη των ζημιών που υφίστανται οι εταιρείες ορυκτών καυσίμων, δεν είναι οικονομικά αποδοτικές και παρατείνουν την εξάρτηση από τα ορυκτά καύσιμα. Αντιθέτως, η Ρουμανία θα επωφελούνταν από τη χρήση των αποταμιεύσεων για την αντιμετώπιση του υψηλού ελλείμματος της γενικής κυβέρνησης, που κινείται σε μη βιώσιμα επίπεδα. Η επιστροφή των τιμών της ενέργειας σε μη στρεβλωμένα επίπεδα θα μπορούσε να ενθαρρύνει τις επενδύσεις σε ανανεώσιμη ενέργεια και στην ενεργειακή απόδοση, επιταχύνοντας τη μετάβαση της Ρουμανίας σε καθαρές μορφές ενέργειας.

(30) Οι επενδύσεις στην ενεργειακή απόδοση (ανακαίνιση κτιρίων για καλύτερη μόνωση και αναβάθμιση των συστημάτων θέρμανσης), στις περιβαλλοντικές υποδομές (εκσυγχρονισμός των δικτύων τηλεθέρμανσης, βελτίωση των συστημάτων αποβλήτων και ύδρευσης και αποκατάσταση μολυσμένων βιομηχανικών περιοχών) και σε τεχνολογίες μηδενικών καθαρών εκπομπών (ανάπτυξη νέων κλάδων, όπως στοιχεία φωτοβολταϊκών συλλεκτών, συναρμολόγηση μπαταριών ή ακόμη και έργα υδρογόνου) είναι κάποια από τα μέτρα που θα μπορούσαν να συμπληρώσουν τις μεταρρυθμίσεις της Ρουμανίας από την πλευρά της προσφοράς. Στόχος τους είναι να διασφαλιστεί ότι η ενεργειακή μετάβαση είναι οικονομικά αποδοτική και αποκλείει καμία περιφέρεια, ιδίως τις περιφέρειες που εξαρτώνται από τον άνθρακα, ώστε να καταστεί δυνατή η δίκαιη μετάβαση.

(31) Οι υποδομές της Ρουμανίας, ιδίως εκείνες που σχετίζονται με τις βιώσιμες μεταφορές, την καθαρή ενέργεια και τις περιβαλλοντικές και ψηφιακές υπηρεσίες, εξακολουθούν να απαιτούν σημαντικές επενδύσεις, παρά τη σημαντική στήριξη που παρέχεται από την πολιτική συνοχής, τον ΜΑΑ και άλλα ταμεία της ΕΕ. Σε πολλές περιπτώσεις, ακόμη και ώριμα έργα

([20]) Βλ., για παράδειγμα, OECD Economic Surveys: Romania 2024 (Οικονομικές έρευνες του ΟΟΣΑ: Ρουμανία 2024).

αντιμετωπίζουν καθυστερήσεις και τα έργα μεγάλης κλίμακας δεν έχουν πάντα την προτεραιότητα που χρειάζεται για να προχωρήσουν σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα. Η αντιμετώπιση αυτών των ελλείψεων θα ενισχύσει την ασφάλεια του σχεδιασμού και θα καταστήσει δυνατή την έγκαιρη υλοποίηση των έργων, κάτι που συχνά συμβάλλει στην πραγματοποίηση συμπληρωματικών ιδιωτικών επενδύσεων. Η ποιότητα και η αποτελεσματικότητα της δημόσιας διοίκησης πρέπει να βελτιωθούν ακόμα περισσότερο. Η εφαρμογή και, εάν χρειαστεί, η περαιτέρω βελτίωση του πλαισίου στρατηγικού και δημοσιονομικού σχεδιασμού που θεσπίστηκε με το σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας θα στηρίξει τη μακροπρόθεσμη ανάπτυξη της χώρας, καθώς και την ιεράρχηση των δράσεων και τον συντονισμό των πολιτικών σε κεντρικό και τοπικό επίπεδο. Ειδικότερα, φαίνεται ότι το τομεακό στρατηγικό πλαίσιο παραμένει κατακερματισμένο, με αλληλεπικαλύψεις μεταξύ τομέων και χωρίς σαφή καθορισμό προτεραιοτήτων.

(32) Η συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας της Ρουμανίας παραμένει κάτω από τον μέσο όρο της ΕΕ (60,3 % έναντι 70,8 % στην ΕΕ). Επιπλέον, τα νέα άτομα πλήττονται από υψηλά επίπεδα ανεργίας, καθώς στη Ρουμανία καταγράφεται το τρίτο υψηλότερο ποσοστό ανεργίας των νέων στην ΕΕ (23,9 % έναντι 14,9 % στην ΕΕ) και το υψηλότερο ποσοστό νέων εκτός εκπαίδευσης, απασχόλησης ή κατάρτισης στην ΕΕ (19,4 % έναντι 11 % στην ΕΕ). Η βελτίωση της θέσης των γυναικών και των νέων, αντίστοιχα, και η αύξηση της συμμετοχής τους στην αγορά εργασίας θα μπορούσαν να αντισταθμίσουν εν μέρει τις δυσμενείς δημογραφικές εξελίξεις και να δώσουν πρόσθετες ευκαιρίες στα άτομα αυτά. Σε αυτό το πλαίσιο, θα ήταν σημαντικό να αντιμετωπιστούν οι προκλήσεις που σχετίζονται με τα μέτρα ενεργοποίησης και την πρόσβαση στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα, ιδίως στις αγροτικές περιοχές. Το 2024 μόνο το 11,4 % των παιδιών ηλικίας 0-3 ετών ήταν εγγεγραμμένα σε επίσημες δομές παιδικής φροντίδας, ποσοστό πολύ χαμηλότερο από τον μέσο όρο της ΕΕ (39,2 %), ενώ μόνο το 75,7 % (ΕΕ: 94,6 %) των παιδιών ηλικίας από 3 ετών έως την έναρξη της υποχρεωτικής πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης συμμετείχαν σε δομές προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας το 2022, αν και οι νέοι βρεφονηπιακοί σταθμοί και οι συμπληρωματικές υπηρεσίες που προβλέπεται να δημιουργηθούν θα μπορέσουν ενδεχομένως να βελτιώσουν τη διαθεσιμότητα των υπηρεσιών παιδικής φροντίδας στο μέλλον. Η Ρουμανία θα μπορούσε να εξετάσει το ενδεχόμενο καλύτερης στόχευσης των μέτρων ενεργοποίησης της αγοράς εργασίας και αναπροσανατολισμού της στήριξης από τις επιδοτήσεις απασχόλησης, που δεν είναι τόσο αποτελεσματικές, προς την κατάρτιση και την ενημέρωση.

(33) Ενώ τα ποσοστά κενών θέσεων εργασίας παραμένουν χαμηλά, η Ρουμανία συγκαταλέγεται στα κράτη μέλη με τον μεγαλύτερο αριθμό επαγγελμάτων που αντιμετωπίζουν ελλείψεις προσωπικού. Οι εργοδότες προσδιορίζουν την έλλειψη κατάλληλων δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού ως ένα από τα κύρια εμπόδια για τις επιχειρηματικές τους δραστηριότητες. Το ποσοστό ολοκλήρωσης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και το ποσοστό του ενήλικου πληθυσμού που διαθέτει τουλάχιστον τις βασικές ψηφιακές δεξιότητες παραμένουν στάσιμα σε χαμηλά επίπεδα, γεγονός που υπονομεύει την ανταγωνιστικότητα. Δεδομένου ότι ο πληθυσμός της Ρουμανίας σε ηλικία εργασίας προβλέπεται να μειωθεί, οι ελλείψεις δεξιοτήτων ενδέχεται να επιδεινωθούν αν δεν εφαρμοστούν καλύτερες πολιτικές συνδρομής στην εύρεση εργασίας, αναβάθμισης των δεξιοτήτων και διατήρησης ταλέντων. Η αποτελεσματικότητα της αναβάθμισης των δεξιοτήτων και της επανειδίκευσης παρεμποδίζεται από την έλλειψη βασικών δεξιοτήτων, η οποία αποτυπώνεται στα πενιχρά αποτελέσματα του Προγράμματος Διεθνούς Αξιολόγησης Μαθητών (PISA) του 2022. Η Ρουμανία έχει ένα από τα υψηλότερα ποσοστά ατόμων ηλικίας 15 ετών στην ΕΕ που δεν διαθέτουν βασικό επίπεδο επάρκειας στα μαθηματικά (48,6 % έναντι 29,5 % στην ΕΕ), στην ανάγνωση (41,7 % έναντι 26,2 % στην ΕΕ) και στις επιστήμες (44 % έναντι 24,2 % στην ΕΕ). Η Ρουμανία εκσυγχρονίζει το σύστημα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης για να ανταποκριθεί στις ανάγκες της αγοράς εργασίας, μεταξύ άλλων μέσω της εισαγωγής της διττής ΕΕΚ στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και της ενίσχυσης των συμπράξεων με τους εργοδότες. Ωστόσο, ο αριθμός των σπουδαστών που συμμετέχουν στη μάθηση στον χώρο της εργασίας είναι μικρός και τα ποσοστά απασχόλησης των πρόσφατων αποφοίτων είναι χαμηλά. Για να καταστεί η εκπαίδευση, η επαγγελματική κατάρτιση και η διά βίου μάθηση πιο συναφείς με την αγορά εργασίας, είναι σημαντικό οι τοπικές επιχειρήσεις να συμμετέχουν περισσότερο στην παροχή κατάρτισης και οι πληροφορίες για τις δεξιότητες να μετουσιώνονται καλύτερα σε τεκμηριωμένη χάραξη πολιτικής και σε προγράμματα σπουδών και προσφορά κατάρτισης καλύτερα προσαρμοσμένα στις ανάγκες.

(34) Παρά την πρόσφατη πρόοδο που σημειώθηκε, η Ρουμανία εξακολουθεί να έχει ένα από τα υψηλότερα ποσοστά ενηλίκων και παιδιών που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού στην ΕΕ (27,9 % έναντι 21,0 % κατά μέσο όρο στην ΕΕ), ενώ το σύστημα κοινωνικής προστασίας της πάσχει από χαμηλό επίπεδο επάρκειας και κάλυψης. Η Ρουμανία πρέπει να καταβάλει εστιασμένες προσπάθειες ώστε να μειώσει προοδευτικά τον αριθμό των ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού έως το 2030. Αυτό θα μπορούσε να επιτευχθεί με την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας του συστήματος κοινωνικής προστασίας, τη διασφάλιση σταθερής χρηματοδότησης, αποτελεσματικής παρακολούθησης και αξιολόγησης του αντικτύπου του, και καλύτερης πρόσβασης σε βασικές και υποστηρικτικές υπηρεσίες, μεταξύ άλλων και για τις κοινότητες Ρομά. Η εξασφάλιση αυξημένης πρόσβασης σε ποιοτική ιατροφαρμακευτική περίθαλψη εξακολουθεί να αποτελεί πρόκληση, ιδίως στις αγροτικές περιοχές και για τις ευπαθείς ομάδες. Οι ελλείψεις ειδικευμένου προσωπικού περιορίζουν τη διαθεσιμότητα υπηρεσιών ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης και μακροχρόνιας φροντίδας. Τα προγράμματα που χρηματοδοτούνται από την ΕΕ παρέχουν σημαντική στήριξη, μεταξύ άλλων μέσω των 2 000 ολοκληρωμένων κοινοτικών υπηρεσιών που θα δημιουργηθούν στις αγροτικές περιοχές και της ενίσχυσης των κοινωνικών υπηρεσιών και των υπηρεσιών υγείας, εκπαίδευσης και απασχόλησης. Η αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων θα συμβάλει επίσης στη στήριξη της ανοδικής κοινωνικής σύγκλισης, σύμφωνα με την ανάλυση ανά χώρα δεύτερου σταδίου που πραγματοποίησαν οι υπηρεσίες της Επιτροπής με βάση το πλαίσιο κοινωνικής σύγκλισης ([21]).

(35) Υπό το πρίσμα της εμπεριστατωμένης επισκόπησης της Επιτροπής και των συμπερασμάτων της σχετικά με την ύπαρξη υπερβολικών ανισορροπιών, οι συστάσεις βάσει του άρθρου 6 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 αποτυπώνονται στις συστάσεις 1 και 2. Οι πολιτικές που αναφέρονται στις συστάσεις 1 και 2 συμβάλλουν στην αντιμετώπιση των ευπαθειών που συνδέονται με το εξωτερικό και το δημοσιονομικό έλλειμμα, τα οποία είναι υψηλά,

([21]) SWD(2025)95 – Second-stage country analysis on social convergence in line with the Social Convergence Framework [Ανάλυση ανά χώρα δεύτερου σταδίου σχετικά με την κοινωνική σύγκλιση με βάση το πλαίσιο κοινωνικής σύγκλισης (SCF)], 2025.

ΣΥΝΙΣΤΑ στη Ρουμανία να λάβει μέτρα το 2025 και το 2026 προκειμένου:

1. Να ενισχυθούν οι συνολικές δαπάνες για την άμυνα και την ασφάλεια και η ετοιμότητα, παράλληλα δε να διασφαλιστεί η βιωσιμότητα του χρέους σύμφωνα με τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 6ης Μαρτίου 2025. Να εφαρμόσει αυστηρότερη δημοσιονομική πολιτική για να διασφαλίσει ότι οι καθαρές δαπάνες ακολουθούν τη διορθωτική πορεία στο πλαίσιο της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος και για να ενισχύσει την εξωτερική της θέση. Να εφαρμόσει τη δέσμη μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων στις οποίες βασίστηκε η παράταση της περιόδου προσαρμογής, όπως συνέστησε το Συμβούλιο στις 21 Ιανουαρίου 2025.

2. Λαμβανομένων υπόψη των ισχυουσών προθεσμιών για την έγκαιρη ολοκλήρωση των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων βάσει του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241, να επιταχύνει επειγόντως την υλοποίηση του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, συμπεριλαμβανομένου του κεφαλαίου για το REPowerEU. Να επιταχύνει την εφαρμογή των προγραμμάτων της πολιτικής συνοχής (ΕΤΠΑ, ΤΔΜ, ΕΚΤ+, ΤΣ), αξιοποιώντας, ανάλογα με την περίπτωση, τις ευκαιρίες που προσφέρει η ενδιάμεση επανεξέταση. Να αξιοποιηθούν με βέλτιστο τρόπο τα μέσα της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων των ευκαιριών που παρέχονται από το πρόγραμμα InvestEU και την πλατφόρμα «Στρατηγικές Τεχνολογίες για την Ευρώπη», με σκοπό τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας.

3. Να βελτιώσει την ποιότητα και την αποτελεσματικότητα της δημόσιας διοίκησης και την προβλεψιμότητα της λήψης αποφάσεων, διασφαλίζοντας παράλληλα ότι οι νομοθετικές πρωτοβουλίες δεν υπονομεύουν την ασφάλεια δικαίου μέσω κατάλληλων διαβουλεύσεων με τα ενδιαφερόμενα μέρη, αποτελεσματικών εκτιμήσεων επιπτώσεων και του εξορθολογισμού των διοικητικών διαδικασιών. Να προετοιμάσει και να ιεραρχήσει καλύτερα τα μεγάλα έργα υποδομών και να επιταχύνει την υλοποίησή τους, να μεριμνήσει για την έγκαιρη υλοποίηση ώριμων δημόσιων επενδυτικών έργων και να προωθήσει τις ιδιωτικές επενδύσεις για να ενθαρρύνει τη βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη.

4. Να μειώσει την εξάρτηση από τα ορυκτά καύσιμα, ιδίως με την επιτάχυνση της ανάπτυξης της ανανεώσιμης ενέργειας, με τη βελτίωση της δυναμικότητας του δικτύου, με την ενίσχυση των διασυνοριακών συνδέσεων ηλεκτρικής ενέργειας, με την προώθηση κανονιστικών μεταρρυθμίσεων που ελαχιστοποιούν τους κινδύνους των έργων καθαρής ενέργειας και με τη βελτίωση της διαφάνειας και της αποτελεσματικότητας της διαδικασίας αδειοδότησης. Επίσης, να καταργήσει σταδιακά τις επιδοτήσεις ορυκτών καυσίμων στον τομέα της θέρμανσης και να επενδύσει στην ενεργειακή απόδοση, τις περιβαλλοντικές υποδομές και την καινοτομία, λαμβάνοντας υπόψη τις περιφερειακές ανισότητες, όπως για παράδειγμα τις επιπτώσεις στις περιφέρειες εξόρυξης άνθρακα. Να καταργήσει σταδιακά τα ισχύοντα μέτρα στήριξης έκτακτης ανάγκης στον τομέα της ενέργειας, αξιοποιώντας τα κονδύλια που θα εξοικονομήσει για να μειώσει το δημόσιο έλλειμμα.

5. Να ενισχύσει τη συμμετοχή των γυναικών και των νέων στην αγορά εργασίας βελτιώνοντας την αποτελεσματικότητα των ενεργητικών πολιτικών για την αγορά εργασίας και τη συμμετοχή στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα. Να αντιμετωπίσει τις ελλείψεις δεξιοτήτων ενισχύοντας τις βασικές δεξιότητες και τις δεξιότητες του εργατικού δυναμικού που είναι συναφείς με την αγορά εργασίας, βελτιώνοντας τη συμμετοχή των ενδιαφερόμενων μερών και αξιοποιώντας στον μέγιστο βαθμό τις πληροφορίες για τις δεξιότητες στις πολιτικές εκπαίδευσης και δεξιοτήτων.

6. Να περιορίσει τους κινδύνους φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού επεκτείνοντας την κοινωνική προστασία και βελτιώνοντας την αποτελεσματικότητά της, μεταξύ άλλων μέσω καλύτερης πρόσβασης σε ποιοτικές βασικές και υποστηρικτικές υπηρεσίες, εστιάζοντας σε ολοκληρωμένες κοινωνικές υπηρεσίες και υπηρεσίες υγείας, εκπαίδευσης και απασχόλησης, ιδίως για τους Ρομά και άλλες μειονεκτούσες ομάδες, διαφυλάσσοντας παράλληλα τη δημοσιονομική βιωσιμότητα.

Βρυξέλλες, 8 Ιουλίου 2025.

Για το Συμβούλιο

Η Πρόεδρος

S. LOSE